

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин

СИЛАБУС

Нормативного освітнього компонента
«Методологія та організація наукових досліджень у галузі знань»

підготовки магістрів
спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями), спеціалізації «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

Силабус освітнього компонента «Методологія та організація наукових досліджень у галузі знань» підготовки магістрів галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» (спеціалізація – «Міжнародні економічні відносини») освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини».

Розробник: Бояр Андрій Олексійович, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(підпис) (І. В. Кицюк)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин, протокол № 1 від 1 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри:

(Бояр А. О.)

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», спеціалізація «Міжнародні економічні відносини», ОПП «Міжнародні економічні відносини»	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання – 2025-2026
ІНДЗ: немає		Семестр – 1-й
		Лекції – 8 год.
		Практичні (семінарські) – 26 год.
		Самостійна робота – 50 год.
	Консультації – 6 год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ПП: Бояр Андрій Олексійович

Науковий ступінь: доктор економічних наук

Вчене звання: професор

Посада: завідувач кафедри, професор кафедри міжнародних економічних відносин

Контактна інформація: 0662857460, Andrij.Boyar@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://surl.li/shvned>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Вивчатимуться організаційна структура та пріоритетні напрями наукової роботи в Україні, механізми організації науково-дослідного процесу у вищих навчальних закладах України загалом та ВНУ імені Лесі Українки зокрема, суть, види та сфери наукової роботи, методологія наукового дослідження у галузі знань «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» та в рамках спеціальності «Економіка та міжнародні економічні відносини», вимоги до якості та оформлення різних видів науково-дослідних робіт (з фокусом на оформленні випускних кваліфікаційних робіт здобувачів), способи промоції напрацьовань науковця, оцінки ефективності його діяльності, норми наукової етики та академічної доброчесності у дослідницькій роботі, теоретичні та практичні аспекти управління науковими проектами.

2. Пререквізити: «Вступ до фаху» (бакалаврат), виконання курсової та/або випускної кваліфікаційної роботи.

3. Постреквізити: «Професійна практика із написанням кваліфікаційної роботи», «Кваліфікаційна робота», «Світова економічна кон'юнктура» та ін.

4. Мета і завдання освітнього компонента

Вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень у галузі знань» передбачає опанування здобувачами компетентностей щодо організації наукових досліджень в Україні, структури, етапів і методів наукового дослідження, вимог до якості та оформлення різних видів науково-дослідних робіт. Після закінчення курсу студенти повинні розуміти місце науки та її прикладне значення в житті суспільства, роль інформаційно-промоційного супроводу в роботі науковця. Головним результатом вивчення дисципліни повинно стати уміння застосовувати набуті знання на практиці, зокрема послуговуватись засвоєними спеціальними, соціальними та економіко-математичними методами дослідження при написанні своєї магістерської роботи, наукових статей, участі в науково-дослідних проектах. Студенти повинні навчитися об'єктивно оцінювати особисті можливості і вподобання щодо професійної наукової діяльності за обраним фахом у майбутньому, дотримуватися принципів академічної доброчесності.

5. Форми та методи навчання: інтерактивна лекція (вербальні та ілюстративно-демонстраційні методи: розповідь, пояснення, дискусія, презентація, демонстрація, запитання-відповідь, мозговий штурм), вебінар, аналіз ситуацій та розв'язання ситуаційних завдань, електронне тестування.

6. Компетентності та результати навчання (згідно з освітньою програмою)

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ФК2. Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.

ФК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.

ФК4. Здатність оцінювати масштаби діяльності глобальних фірм та їхні позиції на світових ринках.

ФК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

ФК8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юнктурних змін.

ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

ФК10. Здатність застосовувати базові методи та моделі макроекономічного аналізу та державного регулювання торгівлі та приймати управлінські рішення у відповідних сферах.

ПРН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.

ПРН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

ПРН7. Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.

ПРН8. Розробляти та досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження

ПРН9. Здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках.

ПРН12. Визначати гео економічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.

ПРН14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

ПРН15. Вміти застосовувати базові методи та моделі макроекономічного аналізу та державного регулювання торгівлі та приймати обґрунтовані управлінські рішення у відповідних сферах на основі фактичних даних.

7. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Сем.	Сам. роб.	Конс.	Метод контролю*/ Бали
Тема 1. Наука як продуктивна сила	7	1	2	4	-	ДС/3
Тема 2. Зміст і структура науково-дослідного процесу	7	1	2	4	-	ДС/3
Тема 3. Основи наукової методології та академічної доброчесності	13	1	4	7	1	ДС/7
Тема 4. Організація наукового дослідження студентом-магістрантом з дотриманням норм академічної доброчесності	14	1	4	8	1	ДС/6
Тема 5. Загальні та спеціальні методи досліджень у галузі знань	19	1	6	11	1	ДС/9
Тема 6. Пошук та відбір інформації для наукових досліджень	14	1	4	8	1	ДС/6
Тема 7. Необхідність та можливості промоції наукового продукту у сучасному інформаційному просторі	8	1	2	4	1	ДС/3

Тема 8. Теоретичні та практичні аспекти управління науковими проектами	8	1	2	4	1	ДС/3
Експрес-тест						Т/60
Всього годин/Балів	90	8	26	50	6	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, Т – тести.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Обов'язкове дотримання норм Кодексу академічної доброчесності ВНУ (<http://surl.li/aagxg>) у процесі навчання. Допускається заочне письмове відпрацювання пропущених з поважної причини семінарів. Відпрацюванню підлягають лише семінарські заняття, пропущені з попереднього погодження з викладачем і з поважних причин. Максимальна кількість дозволених пропусків без поважної причини – 2. Можливе зарахування результатів формальної чи неформальної освіти як окремих тем чи змістових модулів курсу відповідно до Положення ВНУ від 29.08.2024 р. (<http://surl.li/sbwzdh>).

Максимальна кількість балів за вивчення курсу – 100, включаючи:

- до 40 балів за участь в обговореннях (семінари) (Модуль 1);
- до 60 балів за тест (електронне тестування) (Модуль 2).

Модуль 1 – участь в обговореннях (макс = 40 балів)													Модуль 2	Макс сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3		Тема 4		Тема 5			Тема 6		Тема 7	Тема 8		
Сем 1	Сем 2	Сем 3	Сем 4	Сем 5	Сем 6	Сем 7	Сем 8	Сем 9	Сем 10	Сем 11	Сем 12	Сем 13	Тест	
3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	60	100

Тематичне відображення семінарських та тестових питань:

Тема 1. Наука як продуктивна сила (2 год)

1. Предмет і сутність науки та її головна функція.
2. Класифікація наук, структурні елементи науки, їх характеристика.
3. Етапи становлення і розвитку науки.
4. Сутність наукового пізнання, знання та наукового дослідження.
5. Науково-технічний потенціал та пріоритетні напрями розвитку науки в Україні.
6. Організація науково-дослідницької діяльності в Україні.
7. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.
8. Риси, кваліфікаційні характеристики та режим праці вченого.

Тема 2. Зміст і структура науково-дослідного процесу (2 год)

1. Суть і структура дослідного процесу.
2. Розвиток навичок академічного письма.
3. Пошук літератури з обраної тематики та робота з нею.
4. Вихідні дані та їх зв'язок з результатами наукового дослідження.
5. Методика дослідження та її ефективність.
6. Висновки про досягнення мети та завдань наукового дослідження.
7. Етичні норми у науці.

Тема 3. Основи наукової методології та академічної доброчесності (4 год)

1. Місце теорії у наукових дослідженнях.
2. Методологічні категорії науки (предмет дослідження, науковий метод, концепт, конструкт, гіпотеза, закон та закономірність, тощо).
3. Види наукових досліджень за методологією.
4. Підходи у наукових дослідженнях (системний, діалектичний, герменевтичний тощо).
5. Особливості використання загальнонаукових і спеціальних методів наукового дослідження.
6. Поняття та еволюція концепції академічної доброчесності.
7. Нормативно-правове та інституційне забезпечення політики академічної доброчесності в Україні.
8. Види недоброчесної поведінки в освітньо-науковому середовищі.
9. Права, обов'язки та відповідальність учасників освітньо-наукового процесу у сфері академічної доброчесності.
10. Норми наукової етики.

Тема 4. Організація наукового дослідження студентом-магістрантом з дотриманням норм академічної доброчесності (4 год)

1. Особливості наукової роботи студента.
2. Визначення тематики, об'єкта та предмета дослідження.
3. Визначення мети і завдань наукового дослідження.
4. Визначення методики та методів дослідження.
5. Оформлення результатів наукових досліджень.
6. Вимоги до оформлення випускної кваліфікаційної роботи у магістратурі ВНУ імені Лесі Українки.
7. Процедура захисту магістерської роботи.
8. Дотримання норм академічної доброчесності при здійсненні магістерського дослідження.
9. Плагіат та його види. Антиплагіатна політика університету.
10. Стили академічного письма та структура академічних текстів.

Тема 5. Загальні та спеціальні методи досліджень у галузі знань (6 год)

1. Кількісна та якісна інформація у наукових дослідженнях та її джерела.
2. Загальнонаукові методи дослідження: аналіз та синтез. Види аналізу.
3. Індукція, дедукція та абстрагування як методи дослідження.
4. Спостереження, порівняння і узагальнення як методи дослідження.
5. Експеримент і опитування як методи дослідження.
6. Моделювання як метод дослідження.
3. Статистичний метод: групування та вибірка статистичних даних.
4. Математичні методи первинної обробки статистичних даних (розрахунок середньої величини, середніх відхилень, коефіцієнта варіації тощо).
4. Загальна характеристика методів економіко-математичного аналізу світогосподарських явищ.
5. Суть та значення кореляційного аналізу.
6. Факторний аналіз.
6. Суть та можливості методу регресійного аналізу.

7. Теорії абсолютних і порівняльних переваг.
8. Теорія факторів виробництва Гекшера-Оліна.
9. Теорія життєвого циклу товару (Р. Вернон).
10. Теорія неокласичної міжнародної торгівлі (Пол Самуельсон, Роберт Солоу, Джон Хікс).
11. Теорія міжнародних бар'єрів (Кемпбелл Фрейзер, Джеймс Баклі).
12. Теорія оптимальних валютних зон (Р. Манделла);
13. Модель просторової організації ринків збуту Ч. Хірріса («Гравітаційна модель»);
14. Модель оптимуму В. Паретто.
15. Інші методи дослідження у галузі.

Тема 6. Пошук та відбір інформації для наукових досліджень (4 год)

1. Роль інформації в наукових дослідженнях та класифікація наукових документів.
2. Види наукових публікацій.
3. Якість інформації в науковому дослідженні.
4. Принципи збору та відбору інформаційного матеріалу.
5. Характеристика релевантної, бібліографічної та основної інформації.
6. Роль та значення міжнародних наукометричних баз даних.
7. Місце баз даних Scopus та Web of Science у системі сучасної наукової інформації.
8. Репозитарій ВНУ імені Лесі Українки та інші інституційні репозитарії України та світу.

Тема 7. Необхідність та можливості промоції наукового продукту у сучасному інформаційному просторі (2 год)

1. Суть та значення промоції наукового продукту вченого у сучасному світі.
2. Візуалізація результатів наукової роботи і промоція наукового продукту.
3. Можливості представлення та ідентифікації вченого в Інтернет-просторі.
4. Можливості представлення і популяризації наукового продукту вченого в Інтернет-просторі.
5. Сучасні можливості представлення наукового доробку на заходах конференційного типу та виставках.

Тема 8. Принципи та практичні аспекти щодо управління науковими проектами (2 год)

1. Особливості наукових проектів, етапи реалізації науково-дослідного проекту.
2. Планування життєвого циклу проекту.
3. Алгоритм та методика підготовки проектних пропозицій (грантової заявки).
4. Особливості створення та розвитку проектних команд у наукових проектах.
5. Технічні та організаційні аспекти реалізації наукового проекту в Україні.
6. Досвід реалізації грантових проектів у Волинській області і Україні.
7. Кінцеві результати наукового проекту.

Рекомендовані джерела інформації:

1. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. Харків: Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf
2. Голіков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів: навч. посібник. 3-тє вид. К.: Знання, 2009. 222 с. URL: <http://surl.li/gqsuv>
3. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. видання. / О.В.Галян. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 26 с. URL: <http://surl.li/kzfpс>
4. Кодекс академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки. URL: <http://surl.li/bhncy>
5. <https://www.researchgate.net> – соціальна мережа для науковців.
6. <https://scholar.google.com/> – база даних вчених і їх праць.
7. <https://www.scimagojr.com/> – база даних видань Scopus.
8. <http://mjl.clarivate.com/> – база даних журналів Web of Science.
9. <https://orcid.org/> – база даних вчених світу